

Nulta tolerancija prema sakaćenju ženskih spolnih organa

Genitalno sakaćenje žena riječi su od kojih nam se ledi krv u žilama. No, ta okrutna praksa ne postoji samo u noćnim morama. Ona se provodi češće nego što to mislite. Iako je točan broj djevojčica i žena podvrgnutih genitalnom sakaćenju diljem svijeta i dalje nepoznat, UNICEF procjenjuje da je najmanje 200 milijuna djevojčica i žena obrezano u 31 zemlji. Štoviše, svake godine oko četiri milijuna djevojčica izloženo je riziku od podvrgavanja tom zahvatu.

Slušate „Povećanje očekivanja: bolje zakonodavstvo“. U ovoj epizodi govorimo o surovoj praksi sakaćenja spolnih organa žena i djevojčica kojoj Europski parlament želi stati na kraj.

Što je genitalno sakaćenje žena? To je postupak kojim se namjerno mijenjaju ili ozljeđuju ženski spolni organi u nemedicinske svrhe. Počinitelji ga opravdavaju kulturnim, vjerskim ili društvenim razlozima. Najčešće se vrši nad djevojčicama od njihova rođenja do 15 godina starosti. Nije iznenađujuće da sakaćenje može imati ozbiljne neposredne i dugoročne posljedice na zdravlje i dobrobit žrtava. Isto tako, ono nema nikakvih zdravstvenih prednosti.

Najčešće se vrši u Africi, ali i u zemljama Bliskog istoka i Azije. Ipak, izvješća o toj štetnoj praksi pokazuju da se ona vrši puno bliže. Žrtve ili potencijalne žrtve identificirane su u najmanje 16 država članica Europske unije. Nažalost, ne postoje službene statistike o broju slučajeva sakaćenja ženskih spolnih organa u Europi.

Međutim, jedno je sigurno: milijuni žena i djevojčica i dalje su izloženi riziku. Unatoč tome što je u posljednjih tri desetljeća zabilježen pad raširenosti genitalnog sakaćenja žena, napredak nije vidljiv u svim zemljama. Također, ritam opadanja nije bio ujednačen.

Ujedinjeni narodi navode da je genitalno sakaćenje žena štetna praksa koju treba okončati u potpunosti do 2030. Kako bi pridonijeli postizanju tog cilja, Ujedinjeni narodi su 6. veljače proglasili Međunarodnim danom nulte tolerancije prema genitalnom sakaćenju žena. Obilježava se s ciljem podizanja svijesti o toj štetnoj praksi.

Vijeće Europe podržava taj cilj. Godine 2017. usvojilo je Istanbulsku konvenciju o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama. To je prvi ugovor kojim se priznaje postojanje genitalnog sakaćenja žena u Europi. Njime se utvrđuje niz posebnih obveza za sprečavanje i suzbijanje te prakse kao i pružanje potpore žrtvama. Konvencija je napokon stupila na snagu 1. listopada 2023.

Osvrnimo se na zakonodavna i politička postignuća i planove Europske unije.

Njezina politika o sakaćenju ženskih genitalija nedvosmislena je. Ta praksa predstavlja oblik zlostavljanja djece i rodno nasilje, koje se Unija obvezala iskorijeniti. Osim toga, njome se krši cijeli niz ljudskih prava. To uključuje pravo na zdravlje, pravo na slobodu

od mučenja i okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja te pravo na život u slučajevima u kojima postupak rezultira smrću. Ta su ljudska prava sadržana u Povelji Europske unije o temeljnim pravima.

Ako se u obzir uzmu i migracije, ovu štetnu praksu još je teže nadzirati. Godišnje gotovo 20 000 žena i djevojaka iz zemalja u kojima se vrši genitalno sakaćenje žena podnese zahtjev za azil u Europskoj uniji. Procjenjuje se da je tisuću tih zahtjeva izravno povezano s tom praksom. Broj zahtjeva kontinuirano raste od 2008. Unija je svjesna ranjivosti žrtava i u njezinoj se Direktivi o standardima za prihvrat podnositelja zahtjeva za azil ove žene i djevojke ubrajaju u skupinu najranjivijih tražitelja azila.

Nedvojbeno je da je zaštita potencijalnih žrtava važna, ali što je s onim ženama koje su već pretrpjele posljedice genitalnog sakaćenja? Iako Unija trenutačno ne raspolaže pravno obvezujućim alatima za zaštitu žena od nasilja, u brojnim područjima postoje relevantni instrumenti. Na primjer, Direktivom o pravima žrtava uspostavlja se zakonska obveza pružanja potpore žrtvama nasilja, uključujući genitalno sakaćenje žena. Konačni cilj je osnažiti zajednice kroz održive i dugoročne kulturne promjene. To je jedini način da se riješi ovaj problem.

Unija provodi mjere protiv genitalnog sakaćenja žena u svim područjima svojih politika. Međutim, mnoge hitne mjere potrebne za njegovo zaustavljanje u nadležnosti su država članica. To se posebno odnosi na kazneni progon osoba koje provode tu nemilosrdnu praksu. Genitalno sakaćenje žena sad je kazneno djelo u skladu s nacionalnim zakonima u svim državama članicama. Može se kazneno goniti bilo kao posebno kazneno djelo ili kao čin nanošenja tjelesne ozljede. Međutim, s obzirom na prirodu postupka, mali broj slučajeva završi pred sudom. Europski parlament od 2001. zagovara kazneni progon počinitelja tog kaznenog djela te je ostvario napredak u tom pogledu. Naime, potpora državama članicama u kaznenom progonu počinitelja sad je Unijin prioritet.

Uloga Parlamenta u podizanju svijesti o toj praksi bila je ključna za to da genitalno sakaćenje žena postane jedno od najvažnijih međunarodnih pitanja. Tome je znatno pridonio rad Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost.

Kako bi se ta praksa iskorijenila do 2030., potreban je trodijelni pristup koji uključuje sprečavanje, zaštitu i kazneni progon. Dug je put pred nama, ali poruka koju želimo odaslati je jasna. Sakaćenje ženskih spolnih organa neće se tolerirati.

Ovaj sadržaj omogućio vam je Europski parlament. Poslušajte i druge podcaste na Europarl radiju, internetskom radiju Europskog parlamenta.